

Cijena pojedinog sveska je oko 12-30.- din, pa je stoga i potražnja za ovim izdanjima takova da i relativno velika naklada nije bila dovoljna.

A.B.

O B O L -- BILTEN HRVATSKOG NUMIZMATIČKOG DRUŠTVA

Broj 27-1975.

Raniji Bilten Hrvatskog numizmatičkog društva u Zagrebu promjenio je naslov u OBOL. "Novčani naziv koji povezuje razne vrste novca od drevne antike pa sve do novog vremena".- Ovaj broj donosi priloge koji su od posebnog interesa za sve naše muzeje koji za svoje područje sabiru i numizmatiku. Radi se o falsifikatima crnogorskih perpera, keltskih statera i bizantinskih zlatnika. - Daljnji prilozi su prikaz numizmatičke izložbe u Narodnom muzeju u Beogradu i prikaz međunarodne izložbe savremenog medaljerstva. - U cijelosti je ponovno objavljen članak Ivana Rengjea, Prvi hrvatski novci. - Nastavak serije članaka za sabirače odlikovanja, odnosno za zbirke odlikovanja u muzejima. - Recenzije stručnih publikacija. - Najavljena je organizirana razmjena numizmatičkih vrijednosti za 14.XII. Katalog za ovu razmjenu može se nabaviti dopisom na adresu Društva - 41000 Zagreb - Horkić - Okrugljak 4.

Po svom sadržaju i po većini stručnih priloga ovaj Bilten zamjenjuje priručnik za rad u numizmatičkim zbirkama što je svakako od interesa za sve naše muzeje koji u svom sastavu imaju i numizmatičku zbirku. Zainteresirani muzeji mogu se javiti na gornju adresu.

Zagorka J a n c

KOŽNI POVEZI SRPSKE ĆIRILSKJE KNJIGE OD XII DO XIX VEKA

Izd. Muzej primenjene umetnosti, Beograd, 1974. Odg. urednik, Jevta Jevtović, 172 str. i 115 tabela (fotografija i crteža u izvedbi B. Malcijev i Z. Janc). Rezime na njemačkom jeziku.

U knjizi su obrađeni kožni povezi ćirilskih rukopisa srpske redakcije, rađeni u manastirskim radionicama ili u njihovoj tradiciji. Povezi knjiga koje su tiskane u starim srpskim štamparijama u zemlji, obrađeni su isto kao i povezi rukopisa, obzirom da se nisu razlikovali a radili su ih uglavnom isti majstori. Posebno su obrađene knjige štampane u Veneciji, kao važan faktor u prenošenju stranih umjetničkih uticaja i domaće povezivačke radionice. Na kraju je dat i kraći osvrt na poveze štampanih knjiga u XVIII i XIX st., a posebno onih tiskanih u Beču i Pešti, jer su i oni bili značajna komponenta u vezi sa umjetnošću Zapada.

U jugoslavenskoj nauci najzastupljenija grana umjetničkog zanata upravo su kožni povezi. Proučavanje poveza južnoslavenskih ćirilskih rukopisa zahtijevalo je od autora, unatoč uskom problemu, iscrpnu obaviještenost o brojnim slikarima ćirilskih rukopisa, a rad je bio otežan i nepristupačnošću nekih kolekcija, rasutošću rukopisa po manastirskim riznicama i zbir-kama širom svijeta. Povez se osim toga nije mogao samo opisati, već je i sniman, kalkiran i crtan.

Razvojna linija kožnih poveza opisana je detaljno od najranijih iz XII stoljeća do onih iz početka XIX stoljeća. Opći registar i opsežne napomene o korištenoj literaturi prilog su više za dalje proučavanje ove teme.

B.Š.

Dr Bojana R a d o j k o v i ć

FILAKTERIJI, ENAMLUCI, PRIPOJASNICE

Izd. Muzej primenjene umetnosti, Beograd, 1974. god., Muzejske zbirke IV, 143 str., T XC. Odg. urednik Jevta Jevtović

Velika zbirka filakterija, enamluka i pripojasnica, koja se čuva u Muzeju primenjene umetnosti, ali i po drugim muzejima u našoj zemlji, do sada nije sagledavana kao jedna cjelina niti se o toj temi pisalo.

Filakteriji, enamluci i pripojasnice, metalne su kutije po svom obliku vrlo slične. Na njima se nalaze kompozicije kršćanskog i islamskog porijekla, motivi vezani za heraldiku, scene iz ratova te ornamenti koji imaju ponekad simbolično značenje. Dr B. Radojković vrlo studiozno analizira porijeklo i pojedine tipove filakterija i enamluka koji se pominju kao amajlije, razjašnjavajući i ikonografske motive. Analizira i umjetničke pravce naročito jasno izražene na pripojasnicama, jer su ove služile i kao ukras. Sve tri grupe bilo da su obrađene u metalu, kovane, livene, ažurirane, ali uvijek dotjerivane rukom, predstavljaju dokumenat svoga vremena, stila, shvatanja i običaja.

Na kraju knjige, autor piše i o radionicama balkanskih zemalja, majstorima i ljudima u rasponu od XVII do kraja XIX stoljeća. Kao jedan od najjačih i najmarkantnijih zlatarskih radionica jeste Bitola, koja svojim radom ne dominira samo u Makedoniji nego i na čitavom Balkanskom poluostrvu.

Filakteriji su iščezli krajem XIX stoljeća u isto vrijeme kada i enamluci. Pripojasnice su nestale nastankom nove mode odjevanja, naoružanja i kada narodnu vojsku zamjenjuje regularna sa određenim uniformama.